യോഗവാസിഷ്ഠഃ/പ്രകരണമ് 6
(നിർവാണ+പ്രകരണം പൂർവാർധം)/സർഗം 124

ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
യഥാ സത്ത്വമുപേക്ഷ്യ സ്വം ശനൈർവിപ്രോ ദുരീഹയാ .
അങ്ഗീകരോതി ശൂദ്രത്വം തഥാ ജീവത്വമീശ്വരഃ .. 1
ഭൂതാനി ദ്വിവിധാന്യേവ പ്രതിസർഗേ സ്ഫുരന്തി വൈ .
ആദ്യവിസ്പന്ദജാതാനി താനി നിഷ്കാരണാനി വൈ .. 2
ഈശ്വരാത്സമുപാഗത്യ പുനർജന്മാന്തരാണി ച .
ഭൂതാന്യനുഭവത്യങ്ഗ സ്വകൃതൈരേവ കർമഭിഃ .. 3
കാര്യകാരണഭാവോഽയമീദൃശോ ജന്മകർമണോഃ .
അകാരണമുപായാന്തി സർവേ ജീവാ പരാത്പദാത് .. 4
പശ്ചാത്തേഷാം സ്വകർമാണി കാരണം സുഖദുഃഖയോഃ .
ആത്മജ്ഞാനാത്സമുത്പന്നഃ സംകല്പഃ കർമകാരണമ് .. 5
സംകല്പിത്വം ഹി ബന്ധസ്യ കാരണം തത്പരിത്യജ .
മോക്ഷസ്തു നിഃസംകല്പിത്വം തദഭ്യാസപരോ ഭവ .. 6
സാവധാനോ ഭവ ത്വം ച ഗ്രാഹ്യഗ്രാഹകസംഭ്രമേ .
അജസ്രമേവ സംകല്പദശാഃ പരിഹരഞ്ഛനൈഃ .. 7
മാ ഭവ ഗ്രാഹ്യഭാവാത്മാ ഗ്രാഹ്യകാത്മാ ച മാ ഭവ .
ഭാവനാമഖിലാം ത്യക്ത്വാ യച്ഛിഷ്ടം തന്മയോ ഭവ .. 8
അജസ്രം യം യമേവാർഥം പതത്യക്ഷഗണോഽനഘ .
ബധ്യതേ തത്ര രാഗേണ തത്രാരാഗേണ മുച്യതേ .. 9
കിംചിദ്യദ്രോചതേ തുഭ്യം തദ്ബദ്ധോഽസി ഭവസ്ഥിതൗ .
ന കിംചിദ്രോചതേ ചിത്തേ തന്മുക്തോഽസി ഭവസ്ഥിതൗ .. 10
തസ്മാത്പദാർഥനിചയാത്സഹ സ്ഥാവരജങ്ഗമാത് .
തൃണാദേർദേവകായാന്താന്മാ കിംചിത്തവ രോചതാമ് .. 11
യത്കരോഷി യദശ്നാസി യജ്ജുഹോഷി ദദാസി യത് .
ന കർതാസി ന ഭോക്താസി തത്ര മുക്തമതിഃ ശമീ .. 12
സന്തോഽതീതം ന ശോചന്തി ഭവിഷ്യച്ചിന്തയന്തി നോ .
വർതമാനം ച ഗൃഹ്ണന്തി കർമ പ്രാപ്തമഖണ്ഡിതമ് .. 13
മനസി ഗ്രഥിതാ ഭാവാസ്തൃഷ്ണാമോഹമദാദയഃ .
മനസൈവ മനോ രാമ ച്ഛേദനീയം വിജാനതാ .. 14
വിവേകേനാതിതീക്ഷ്ണേന ബലാദയ ഇവായസാ .
മനസൈവ മനശ്ഛിന്ധി സർവഭ്രമസ്യ ശാന്തയേ .. 15
ക്ഷാലയന്തി മലേനൈവ മലം ക്ഷാലനകോവിദാഃ .
വാരയന്ത്യസ്ത്രമസ്ത്രേണ വിഷം പ്രതി വിഷേണ ച .. 16
ജീവസ്യ ത്രീണി രൂപാണി സ്ഥൂലസൂക്ഷ്മപരാണി ച .
തത്രാസ്യ യത്പരം രൂപം തദ്ഭജ ദ്വേ പരിത്യജ .. 17
പാണിപാദമയോ യോഽയം ദേഹോ ഭോഗായ വൽഗതി .

ഭോഗാർഥമേതജ്ജീവസ്യ രൂപം സ്ഥൂലമിഹാസ്ഥിതമ് .. 18
സ്വസംകല്പമയാകാരം യാവത്സംസാരഭാവി യത് .
ചിത്തം തദ്വിദ്ധി ജീവസ്യ രൂപം രാമാതിവാഹികമ് .. 19
ആദ്യന്തരഹിതം സത്യം ചിന്മാത്രം നിർവികല്പകമ് .
യത്തദ്വിദ്ധി പരം രൂപം തൃതീയം വിശ്വരൂപകമ് .. 20
ഏതത്തുര്യപദം ശുദ്ധമത്ര ബദ്ധപദോ ഭവ .
സംപരിത്യജ്യ പൂർവേ ദ്വേ മാ തത്രാത്മമതിർഭവ .. 21
ശ്രീരാമ ഉവാച .
ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്തേഷു സ്ഥിതം ത്രിഷ്വപ്യലക്ഷിതമ് .
തുര്യം ബ്രൂഹി വിശേഷേണ വിവിച്യ മുനിനായക .. 22
ശ്രീവസിഷ്ഠ ഉവാച .
അഹംഭാവാനഹംഭാവൗ ത്യക്ത്വാ സദസതീ തഥാ .
യദസക്തം സമം സ്വച്ഛം സ്ഥിതം തത്തുര്യമുച്യതേ .. 23
യാ സ്വച്ഛാ സമതാ ശാന്താ ജീവന്മുക്തവ്യവസ്ഥിതിഃ .
സാക്ഷ്യവസ്ഥാ വ്യവഹൃതൗ സാ തുര്യകലനോച്യതേ .. 24
നൈതജ്ജാഗ്രന്ന ച സ്വപ്നം സംകല്പാനാമസംഭവാത് .
സുഷുപ്തഭാവോ നാപ്യേതദഭാവാജ്ജഡതാ സ്ഥിതേഃ .. 25
ശാന്തം സമ്യക്പ്രബുദ്ധാനാം യഥാസ്ഥിതമിദം ജഗത് .
വിലീനം തുര്യമേവാഹുരബുദ്ധാനാം സ്ഥിരം സ്ഥിതമ് .. 26
അഹംകാരകലാത്യാഗേ സമതായാഃ സമുദ്ഭവേ .
വിശരാരൗ കൃതേ ചിത്തേ തുര്യാവസ്ഥോപതിഷ്ഠതേ .. 27
അഥേമം ശ്രൃണു ദൃഷ്ടാന്തം കഥ്യമാനം മയാധുനാ .
പ്രബുദ്ധോഽപി യഥാ ബോധമുപൈഷി വിബുധോപമ .. 28
കസ്മിംശ്ചിത്കാനനാഭോഗേ മഹാമൗനം വ്യവസ്ഥിതമ് .
ദൃഷ്ട്വാദ്ഭുതമിദം കിംചിന്മുനിം പപ്രച്ഛ ലുബ്ധകഃ .. 29
പശ്ചാദുപഗതോ ബാണഭിന്നം മൃഗമഭിദ്രുതമ് .
മുനേ മദീയബാണേന വിദ്ധോ മൃഗ ഇഹാഗതഃ .. 30
ക്വ പ്രയാതോ മൃഗ ഇതി പ്രത്യുവാച സ തം മുനിഃ .
സമശീലാ വയം സാധോ മുനയോ വനവാസിനഃ .. 31
നാസ്മാകമസ്ത്യഹംകാരോ വ്യവഹാരേഷു യഃ ക്ഷമഃ .
സർവാണീന്ദ്രിയകർമാണി കരോതി ഹി സഖേ മനഃ .. 32
അഹംകാരമയം തന്മേ നൂനം പ്രഗലിതം ചിരമ് .
ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്താഖ്യാ ദശാ വേദ്മി ന കാശ്ചന .. 33
തുര്യ ഏവ ഹി തിഷ്ഠേഽഹം തത്ര ദൃശ്യം ന വിദ്യതേ .
ഇതി തസ്യ വചഃ ശ്രുത്വാ മുനിനാഥസ്യ രാഘവ .. 34
ലുബ്ധകോഽർഥമവിജ്ഞായ ജഗാമാഭിമതാം ദിശമ് .
അതോ വച്മി മഹാബാഹോ നാസ്തി തുര്യേതരാ ദശാ .. 35
നിർവികല്പാ ഹി ചിത്തുര്യം തദേവാസ്തീഹ നേതരത് .
ജാഗ്രത്സ്വപ്നസുഷുപ്താഖ്യം ത്രയം രൂപം ഹി ചേതസഃ .. 36
ഘോരം ശാന്തം ച മൂഢം ച ആത്മചിത്തമിഹാസ്ഥിതമ് .

ഘോരം ജാഗ്രന്മയം ചിത്തം ശാന്തം സ്വപ്നമയം സ്ഥിതമ് .. 37
മൂഢം സുഷുപ്തഭാവസ്ഥം ത്രിഭിർഹീനം മൃതം ഭവേത് .
യച്ച ചിത്തം മൃതം തത്ര സത്ത്വമേകം സ്ഥിതം സമമ് .
തദേവ യോഗിനഃ സർവേ യത്നാത്സംപാദയന്തി ഹി .. 38
സമസ്തസംകല്പവിലാസമുക്തം
തുര്യേ പദേ തിഷ്ഠ നിരാമയാത്മാ .
യത്ര സ്ഥിതാഃ സാധു സദൈവ മുക്താഃ
പ്രശാന്തമേദാ മുനയോ മഹാന്തഃ .. 39

ഇത്യാർഷേ ശ്രീവാസിഷ്ഠ-മഹാരാമായണേ വാല്മീകീയേ മോക്ഷോ-പായേഷു
നിർവാണപ്രകരണേ പൂർവാർധേ
മൃഗ+വ്യാധീയം നാമ ചതുർ/വിംശ+ത്യധിക/ശത-തമഃസ് സർഗഃ .. 124..
ഓം
****
CHECKED BY GURU P.R.IYER
11.12.2023